

Mathone sunt bello appetiti, victique prædones. Papyrius cum à Patribus ei Romæ triumphus negaretur; in monte Albano triumphavit, qui triumphus dicebatur Ovario, quoniam in illo victima ovis, sicut in Capitolino taurus. Vid. Prolog. Galeat. §. 6. n. 1. Papyrius, quia in campis myrtis victoria parta, non ex lauro, sed ex myrto in Ovatione coronam confecit; ab illoque sumpta forma per ovantes deinceps. Ovario semper suspecta, quippe ferè usurpata, ut ambitiosi animi nota, non bene gestæ tessera; etenim ad summum, minoris auctoritatis atque honoris argumentum. Papyrius verò victoriam atque ovationem tanti habuit; ut in cunctis spectaculis cum myrtea corona federit. Sallian. & Briet.

15 Hos insignes triumphos secutus est, ann. V. C. 528. L. Æmilij Papi. Panvin. & Goltz. d. pag. 103. Prælecti in Coss. sunt ille & C. Atilius Regulus, dum Prætor cum exercitu Etruriæ castra locarat, in quam irrupere Galli Insulares. Primo impetu Prætoris fusus exercitus, ita ut sex millia Romanorum jacerent cæsi, ac reliqui obfessi in colle. Supervenerunt Coss. cum quibus vultum retorsit fortuna, quamvis in pugna cecidit Atilius. Galli inflati antea victoriâ nudos se obtulerunt Romanorum pilis, devictique sunt: igitur cæsi quadraginta millia, capti plures decem millibus; inter quos ipse Rex Concolitanus; & focus regni Averuestes, fugiens in locum cum suis necessarijs se interemit. Tunc Papius irrumpit in Bojorum agrum, unde prædâ divitem reduxit exercitum, præclarumque triumphum de Gallis obtinuit. Liv. lib. 20. ex quo Turfellin. ann. cit. Brietiusque addit milites Romanos, qui recesserant in collem thoracas in Capitolio posuisse. Alij Gallos victos qui de victoria juraverant.

16 Post Papii triumphum ann. 37. de Gallis Asiaticis triumphavit Cn. Manlius Vulso. Idem qui supr. cum Goltz. pag. 123. Electus fuit in Consulatum cum M. Fulvio Nobiliore. Vulsoni contigit Asia, ubi tunc erant Galatæ seu Gallogræci sub diversis Ducibus sive Regulis, qui visis Manlij copijs, refugerunt in montes Olympum & Taganam: verum hic sagittis & jaculis confixi, tandem fugati sunt, eorum cæde incredibili factâ, captis quadraginta millibus. Unus è Regulis Tectosages pacem simulans, ex insidijs Romanos adoratus, parum affuit ad cladem Romanorum: universos profecto trucidasset; ni Tribuni subveni-

rent. Tunc ergo Gallogræci oppugnantur in monte, deturbantur, funduntur, capiuntur, fugiuntque qui potuerant, trans Halim flumen. De captis refert Florus, ubi infra: *Alligati miraculo quodam fueris cum catenas morsibus & ore tentassent, cum offocandas invicem fauces præbuisissent. Hi ex illis, qui cum Brenno Duce vastaverant Græciam, & mox Orientem secuti in media Asia parte sederunt. Manlius ordinatis in Asia rebus, paucæ pactâ cum Antiocho Magno, incensâ seu potius concisâ Regis classe, dolo malo; Romam iter direxit, sed Thraces impedimenta Manlij & Legatorum ad orientes, cum prædâ noctu recesserunt. Redux ergo petit triumphum, cui repugnantur legatistum quia inconsulto Senatu bellum intulisset Gallogræcis: cum quia impedimenta amisisset in Thracia: sed obtinuit licet ægrè. Tit. Liv. fuse, lib. 38. §. sect. 42.*

17 Etli ambitione triumphum bellum confecit, juris justitiæque studioius eluxit. Post victoriam de Tectosage, Ancyram Vulso venit, ubi uxor Reguli cuiusdam passâ vim à Centurione; dum se redimit, quod servi detulerant, stupratorem ab ijs occidi iussit, ejusque caput ad maritum detulit quod quidem summè gratum Manlio Vulsoni. Idem ibid. *Gallogræcis victis, qui adhaerant Antiocho (inquit Cornel. Nepos & Æmil. Prob. n. 55.) inter captivos uxor Regis Ortiagontis Centurioni cuiusdam in custodiam data: à quo vi stuprata, de injuria tacuit: sed post impetrata redemptione, marito adulterum Centurionem interficiendum tradidit. Florus lib. 2. cap. 11.* Illam, ait, in vindictam Centurionis evasisse custodiam, atque suis vocatis, obtinuisse vindictam. Plutarch. in *Claris mulierib. n. 20. Qua tempestate Romanorum Dux Cn. Manlius in Asia (ait) sudit Gallogræcos, Chiomara Ortiagontis conjux, forè inter reliquas mulieres capta fuit. Ordinum ductor qui eam ceperat, fortuna usus militari animo stuprum ei obtulit. Hic cum & libidinis & avaritiæ projecta esset atque impotentis, cupiditate tamen pecunia victus; magno auri pondere pactus est de muliere liberanda, quam ad certum locum duxit; pretio accepto eam dimissurus. Gallogræci flumen, quod eos dirimebat, transferunt, auroque dato Chiomaram acceperunt. Illa uni innuit, ut amplexantem se & osculantem Romanum feriveret: qui cum parens caput ejus præcidisset; sublatum illa sinu illud involvit aufugitque. Ut ad virum venit, caput ante pedes ejus abiecit: qui cum mirabundus diceret: Præclara res mulier fides est. Sanè quidem, inquit, sed præclarius, unum tantum qui copiam mei habuerit, vi-*

Facinus illustre Chiomara Regine.

veret. Idem Valer. Maxim. 6. cap. 1. Extern. n. 2. & Liv. d. sect. 65.

Summus Pontificatus in Cesare & Augusto.

18 Hac etiam die signatur à Smetio in *Glossemat. Fastor. ex Cn. Flav. C. Jul. Cæsarem contra Patricios potentiores Catulum & Metellum, suffragijs tribuum, quas auro corruerat, surripuisse Summum Pontificatum. Alij Octavianum, fato functo M. Lepido, sibi in perpetuum Pontificatum assumisse. Agemus postridiè à n. 25. præut signat Ovidius in Fast. Inter Romanos quoque hodie navigium Isthis celebratum, refert Elias Reufner. ex Veter. Kalend. Rom. At quia Ægyptiorum propria solemnitas, agemus infra, num. 22.*

Sacra Cereris Erinnyos.

19 Inter Arcades festum Cereris Erinnyos. Kal. Græc. Ei dicatum templum, in quo statua novem pedum procerâ, habens dextra facem, sinistra cistam: dictaque Erinnyos, quasi furens & cuncta conturbans ad instar Ates; quapropter cum illa etiam Furiarum imagines, vocatæ simul Erinnyes. Plutarch. *de Sera Numinis vindict. qui unam tantum Erinnyam cognovit, quæ Adrastra, seu Nemesis dicta, filia Jovis & Necessitatis, vindex & scelerum ministra, quæ omnes animas huc illuc cursitantes & tergiversantes comprehenderet, ad supplicium raperet, & in æternas inauditas profundissimasque tenebras demergeret. Natal. Comes, 3. Mytholog. cap. 10. & Gyrard. Syntagm. 14. n. 12. de quo Claudian. de 6. Consul. Honor. à v. 5. & Lucan. 5. Pharsal. v. 393.*

Lucan.

Et non admitta dirimit saffragia plebis, Decantatque tribus, & vanâ versat in urna. Plura dicemus, cum de Nemese loquamur. Juxta gesta idem Numen habebat diversa nomina. Ubi perturbatio nullusque rationis ordo, sine quo furor, Erinnyos dicitur. Sine regimine discretionis semper regnat Erinnyos, in discordiam cuncta volvens. Teneat aurarum limen Erinnyos: accinit Senec. in Hercul. Oetæo. v. 609. & in Thyeste, à v. 248.

Senec.

Discede pietas, dira Furiarum cohors, Disorsque Erinnyos veniat & geminas faces Megera quatiens. Non satis magno meum Ardet furore pectus. Impleri juvat, Majore monstro.

Natalis Erinne.

Natalis Orestis.

Hæ simul cum Cerere Erinne colebantur. In harum festo natus Orestes, qui ab illa percitus, in omen malum cogitato natali. Photius in *Biblioth. ut asserit Bulenger, de Omnib. cap. 1. ait: Orestes exiit in lucem in die festo Cereris, cognomento Furia; & Furij actus est.*

20 Furiarum in inferno situs, in horrorem habitus; & tamen placuit Menede-

mo, atque Menippo Cynicis, deridiculis cunctis, quippe gloriabantur esse, dici, ac videri furiosè dæmones. De hoc Suidas: *In samâ captus, se inferorum ministrum esse, dicitur; seque huc ab inferis Deis allegatum, ut hominum facta exploraret, atque ad ipsos de cunctis referret, Furiarum habitu: nempe, veste nigra, ad talos usque demissa, non admodum lata; fasciâ incinctus, & pileum gestans; in quo duodecim Zodiaci signa erant expressa, tragico cothurno, cum baculo fraxineo, atque proluxâ barba. Speciosa profecto figurâ! Adi Strab. 4. n. 15. & Chartar. de Imagin. Deor. in Pluton. pag. 195. De illo, Diogen. Laert. de Vit. & morib. Philosoph. lib. 6. In tantum superstitionis venerat (inquit) ut sumpto habitu Furia, circumiret, dicens speculatorem se ex inferno venisse ijs qui peccarent; ut descendens hac ibi dæmonibus renunciaret. Vestis, pulla tunica, talaris, adstricta puniceo balteo, cum pileo Arcadico, habente inexta duodecim elementa. Illius cothurni tragici, proluxâ barbâ, atque fraxinâ virgâ. Creperum, quis à quo mutuavit ornatum, vel avidè fuxit delirium. Totum in speciem Cereris Erinnyos. Vide Hesychium illustrium de Claris viris erudition. litter. M.*

Menippi infania.

Et Mene-

Ceres Nigra.

Imago.

Erinnyos Venus.

Dicta Lyssa & Lyssa.

21 Hinc factum (infit Chartar. d. à pag. 156.) ut Ceres Nigra appellaretur propter vestem nigram (quia filia evanuerat, recesserat in specum, gravi luctu, ex quo furiosa) in cuius memoriam Phligalenses dicunt, antrum illud cum simulacro Deæ dedicasse. Simulacrum ita fabricasse; ut saxo insideret muliebris figurâ, præter caput, quod equinum, atque adeo cum juba esset, serpentibus & alijs feris ad caput alludentibus; reliquo corpore ad imos pedes tunicâ velato, alterâ manu Delphinem, columbam alterâ præferente. Sumptum ex Pausania, cap. 257. & 271. qui cap. 240. refert hoc simulacrum Nigra Cereris ac Erinnyos igne fuisse correptum. Siccine hujus imaginem etiam indicat Rhodigin. 15. cap. 31. & Pier. Valer. 4. cap. 30. qui Cererem furentem, Erinnyos arbitratur Venerem; expressam per Columbam & Delphinem. Ibi etiam exponit insignia hujus imaginis in mythologiam orbis. Videitis. His monilibus ornata Erinnyos imago dicebatur simul Ceres Lusita, vel Lyssa. Gyrard. d. n. 13. & Pausan. quò dudum. Erat una Parcarum, ut signat Euripid. in Hercul. furent. à v. 200. Lyssa est idem ac rabies. Erinnyos dicta, quia furens præ lasciviâ: Lyssa vel Lyssa, quia jam flumine abluta ab impuritate; tuncque rabie percita ut furia. Pessimè lota, quia lota magis impura. Quapropter Chartar. d. pag. 197. Jussa Junonis

(in-

imago. (inquit) *Lyssam adducit, quæ Herculi furorem ac rabiem iniiceret: hæc centum serpentum capitibus sibilantibus caput incinctum habebat, manu vero simulungestabat.*

22 Inter Ægyptios, quod etiam Romanam invexere, festum *Navigij Isidis*, signat Reusner. uti præmissimus, n. 18. & Eusebius, cum Lactantio Firmian. lib. 1. de Opific. ex quibus Gyrard. de Navigijs, cap. 8. Certus dies (ait) habetur in Fastis, quo Isidis navigium celebratur. Is vero dies in mense Martio commemoratur. In navi simul ipsa puppis paulatim assurgit inflexa, aureo chensico imposito: è regione vero proportionem quadam protra in longum producta eminet, habens hinc inde signum Deæ Isidis navis cognomentum. Hunc diem Martij diximus, quo navigabile, sedatis tempestatibus sit mare. Apulejus, 11. Metamorph. dicit: *Qui dies ex ista nocte nascetur æternâ mihi religione nuncupabitur; quo sedatis hibernis tempestatibus, & lenitis maris procellosis fluctibus, navigabili jam pelago rudem dedicantes carinam, primitias commeatu libant Sacerdotes. Simulacris ritè dispositis, navem faberrimè factam tedâ lucidâ & ovo & sulphure, solemnissimas preces de casto præfactus ore; picturis miris Ægyptiorum variegatam carinam quam purissimè Dea nuncupavit dicavitque. Causam hujus sacri innuit Plutarch. de Isid. & Osirid. ubi: Incluso Osiride in arcam, Isis profecta est ad silium Horum, qui Buti educabatur, ubi arcuella depositâ, venantem noctû ad Lunam Typhon offendisse eam; corpusque agnitum in quatuordecim concidisse portiones ac dissipasse. Isis cum id reserasset, eas pervestigasse cymbâ papyraceâ paludes pernavigantem. Hinc scaphis papyraceis navigantes non violari crocodilis, sive eas timeant, sive venerentur hujus Deæ gratiâ. Ideo Isis pingebatur, cymbium in dextra gerens: ait Elias Vinet. in Edyl. 26. Auson. n. 333. de cuius imagine, egimus, 7. Januariar. n. 14.*

23 Ab Ægyptijs cum errore figura Isidis, sicut in Romanos, emanavit ad Suevos, qui illam colebant in modum Liburnæ. Alex. Neapol. 4. cap. 12. Expresè Tacitus, de Moribus German. cap. 9. n. 2. Pars Suevorum Isidi sacrificat. Unde causa & origo peregrino sacro; parùm comperi, nisi quoddam Signum ipsum in modum liburnæ figuratum, docet advectam religionem. Græci ad Ægyptiorum æmulationem quod de Isidis imagine, attribuerunt Europæ Agenoris. Europam Jupiter in tauro rapuisse fertur: hoc est, in navi tauri picturam habente, & Isidem in vaccam, similiter navem hujusmodi picturâ. Ut hoc certius

cognoscatur; navigium Isidis Ægyptus colit. Fulgent. 2. Mytholog. n. 11. Hujusmodi navis Isidis fingitur elata in cœlum, & Argos dicta. Videbimus Isagog. Septembr. n. 19. Prius Ægyptij instruxerunt fabulam: qua de causa etiam celebrabant Antrum Isidis, vocatum *Aula Jovis*, in quo Jo Paphum peperit; & post partum facta Dea, Isidis nomine. Navigavit in Ægyptum specie bovis, & ut pervenit, figuram exiit, atque mulieris formam speciosam assumpsit. Ovid. 1. Metamorph. fab. 14. & Natal Comes. 8. Mytholog. cap. 19. Fusè agemus de haccine Isidis nave, quæ dicta *Navis Barys*, 25. Jul. & 4. August.

24 Inter pretiosa Ægyptiorum numerabatur haccine navis, quam colebant in adytis cum alijs simulacris, per quæ & in quibus hieroglyphicè suam discebant disciplinam scientiarum, pictis illarum latebrarum parietibus: hisque ritibus initiati, arbitrabantur non tantum sui apotheosim, sed Theolæpiam: id est, in Deum transformationem. Justin. 99. ad Orthodox. cap. 25. Ita inflati hujusmodi scientiâ diabolica; ut cum Dijs decertare conarentur, ad hoc ut Numina vel invitè indulgerent optatâ: & quod nancisci haud poterant precibus, obtinerent minis. Quanta vesania & fatuitas! Narra- rat Porphyrus (ait Jamblicus de Mysterijs Ægyptior.) Sacerdotes consuevisse, minis adversum Superos uti. Mina hæc ferè erant: Nisi si ita feceritis, vel contra; cœlos confringam; occulta Isidis patefaciam; Arcanum in abisso reconditum, divulgabo, Cistam Baryn, navem apud Ægyptios sacram, aut membra Osiridis Typhoni dispergam. Jo! Videtis Psellum de Operat. dem. cap. 21. & plura alia risu digna, amentia plena, apud Kircher. in Magia hieroglyph. Ægypt. Tom. 2. Oedip. class. 11. cap. 5.

25 Hoccine delirium etiam adhæsit longinquis nationibus. In part. 2. India Oriental. Icon. 28. dicitur: *Chinenses idolum adeunt, colligantque duo ligna, quorum utrumque ex una parte planum, & alterâ rotundum sit. Ea sortes exploraturi, in altum conijciunt: quod si ambo in planum latus decidant; omen faustum erit. Si verò alterum in planum, alterum in convexum decidat; malum erit. Unde idolo multis votis supplicant, ut id fausto nutu secundet. At si ulterius ligna inæquali positu procidant; indignantur idolo: supplicant tamen rursus, lignaque tertîa vice experiuntur: qua si tertîa vice insausto positu projecta sunt; pedibus idolum proterunt, abjectumque in mare, aut in ignem datum, comburant ex parte: sive*

sive etiam rapidè verberibus multant; donec ligna oprato jactu in planum cadant. Quo quidem facto, idolum in locum suum reponunt, excusantes se, & opimas hostias offerentes. Vide Tom. 8. T. 10. à n. 42. Habent Sinae templum dæmonibus & spiritibus dicatum. Kircher. in Simia Ægypt. cap. 2. In Numen summum non audent, sed in hujus ministros, qui licet ab illis Numina vocentur; propter illata mala, uisionibus atque flagris venerantur. Ita Ægyptij (inquit Jamblic. quo dudum) minis utebantur in quoddam genus dæmoniorum inferioris ordinis, quod imperiosis ministrisq; verbis, ad id quod volebant, cogebant.

26 Postquam Alexander Magnus reversus est è sepulchro Cyri; venit ad eum celebris Gymnosophista Calanus. Briet. in Chronolog. ann. 7. C. 428. Hic vocabatur *Sphinxes*, sed cum advenientes ad se primò diceret: *Cale* (id est, *Satve*) à Græcis *Calanus* dictus. Nudus debebat quum Alexander ad illorum solitudinem venit, & cum Calanus ad illum vocatus venire nolisset; Rex ad eum misit Onelicritum Cynicum: cui Calanus vestibus spoliari iussit, si aliquid vellet: alioquin nec verbum placidè ab illo hausturus, etsi mihi à Jove. Post discessum Alexandri, à Taxile persuasus, ad Alexandrum venit; perhumanè acceptus à Rege, qui agrè tulerat, quod Gymnosophistarum Rector dixisset: *Cur tam longo itinere Alexander huc venit? Calano venienti revelavit vulnus: qui quidem ingeniosè pellem accipiens aridam, proposuit in medium, ejus extrema calcans, quo partes adversæ statim erigebantur. Cunque ita per orbem circumiens calcasset; medio tandem corio insitit; quo omnes partes subsederunt, quin sublevaretur ulla. Intellexit Alexander, à Principe medias partes, seu centrum regni tenendum; ne esset subditorum elevatio & sublevatio; quas Alexander videbatur inquirere; dum vagabundus procul ab aula aberrabat. Plutarch. in Alexandr. & Diodor. Sicul. 17. n. 119. Morte voluntariâ monuit Alexandrum de proxima morte; ut diceret, 8. Novembr.*

27 Apud Lituanos olim supersticio quædam in alacritatem: etenim Solem adorabant fulgurantem & in manu habentem malleum, seu clavam ferream. Sacrificuli interrogati de specie simulacri ac religionis ritu; responderunt, Solem à tyranno potentissimo interceptum, fuisse in turrim validam per plures menses reclusum, quin spheram cœlestem valeret illuminare; cui Signa Zodiaci opem enixè tulere; muros

clava aut malleo turris arietantia, quo vinculis solutum, & mediâ squalidum in cœlum restituerunt, ut illis & hominibus lu- ceret. Unde in articuli memoriam Solem radiantem cum malleo adorabant. Æneas Silv. in Europ. cap. 26. & Bonifac. in Histor. ludicæ. lib. 2. cap. 17. In mythologiam clavam Herculis & radios Solis retorquet Kircher. in Obelisc. Pampbil. lib. 3. cap. 11. Videtis ibi figuras.

DIES VI. MARTIJ.

1 **G** Radus 16. Solis in Piscibus, in Prid. Ne quo nebulosum cœlum: Aquilo flit. Ptolom. Fundus vasis Crateris vespere oritur. Junctin. K. A. Vindemiator oritur vespere. Alsted. Uranom. Sub hoccine horoscopo, divites & longævi. Firmic. Vir avem manu tenens caudâ. Sphæ. Arab. Inter Hebræos oblatio Eliaph pro tribu Gad in dedicatione Tabernaculi muneribus æquis ac cæteri Principes. Numer. 7. 42. Anno abhinc 39. abitus Israëlitarum ad Jordanem Duce Josue, ubi manserunt per triduum. Josue, 3. à 1. Vid. postridiè, & die 9. Hac enim die nonnulli astrunt apparitionem Dei, ut præsentia ejus confortaretur Josue; de quo Abulens. Josue 1. quæst. 4. quippe prius dictum Deuter. 34. 9. Josue vero repletus est spiritu sapientiæ, quia Moyses posuit super eum manus suas. Tantum in contrarium occurrit, quod post 30. dies à morte Moysis, facta fuisse hæc omnia: postque necessario signanda, cum Moyses 7. Februar. fato functus, de quo Serrarius in Josue 9. quæst. 14. Jam electus seu destinatus erat à Domino in Principem Josue, ex quo Moyses propter aquas contradictionis prohibitus ab ingressu terræ promissæ: Tolle (ei dicitur à Domino) Josue filium Nun, virum in quo est spiritus, & pone manum tuam super eum; qui stabit coram Eleazaro sacerdote, & omni multitudine, & dabis ei præcepta cunctis videntibus, & partem gloria tue. Numer. 27. à 18. Id est, de splendore tuo: ut cogitat R. Moyses. Alij ut Cajetan. & Bonifer. Da nimirum Josue insignia principatus, amulum signatorium, & tuam virgam quasi sceptrum. Claruit ergo (nisi fallor) acturum post Moysis mortem (quoniam populus ita rebellis sine Principe effrenis vagaretur) electio facta à Deo speciali aliquo signo, nimirum præsentia Dei, sicut ante transitum Jordanis, uti dicitur Josue, 1. 1. Nihil servatum à malitia Rabinorum. Afferunt Moysen moerentem, de cle-

Auntia Isidis, & Aula Jovis.

Navis Barys.

Inferia Hierarbarum Ægyptiorum.

Ejus mania.

Hieroglyphicus in Alexandri ambitionem.

Æmulatione Sinae.

Solis imago cum malleo.

Abitus ad Jordanem.

Confirmatur in principatu Josue.